

DEVLET ARŞİVİ VE KÜTÜPHANESİ MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

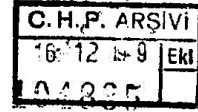
T. C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
BAKAN
Nº 521

Ankara, 15 Aralık 1949

*anlaşmazlıklar Do. yarmada
Saklıyorum emir etildi
15.12.49
M. S.*

Cumhuriyet Halk Partisi Genel
Sekreterliğine

Sajin Silay

14/12/1949 tarihli ve 27160 sayılı mektubunuzu ve ilişiğini aldım.

Kıbrıs meselesi Türkiye ile Yunanistan ve hatta Türkiye ile İngiltere arasında anlaşmazlıklar doğuracak bir mahiyet almamasından çekindiğimiz için bu meseleye Hükümet olarak hiç karışmıyoruz. Esasen Kıbrıs İngilterenindir ve bu adayı Yunanistan'a vermek hususunda İngilterede en küçük bir temayül dahi yoktur.

Koparılan gürültü oradaki rumların ve Yunanistandaki bazı emperyalist çevrelerin yaygarasından ibarettir. Bizce tavsiye edilecek şekil bu noktaları hususî surette Kıbrıs Türklerine anlatmak ve kendilerini sükûna davet etmektir.

Bu bakımdan Türkiyede de Kıbrıs hakkında tezahürat yapılmasını lüzumsuz bulmaktayız.

Partice bunların da önüne geçilmesi, eğer mümkünse, faydalı olacaktır.

Saygılarımla arz ederim.

08.01.2024 tarih ve 97024 sayılı OLUR ile GİZLİLİĞİ KALDIRILDI.

3

KIBRIS DAVASINI GÖRMEZDEN GELMEK

Ayşenur ATAĞ

Necmettin Sadak'ın kaleme aldığı bu metin, Türk dış politika tarihinin en isabetsiz değerlendirmelerinden biri olarak okunmalıdır. Kıbrıs gibi tarihî, stratejik ve millî öneme sahip bir mesele karşısında sergilenen bu edilgen yaklaşım, yalnızca dönemin gerçeklerinden kopuk değildir; aynı zamanda Kıbrıs Türklerinin varlığını ve geleceğini görmezden gelen büyük bir siyasi yanılgıdır.

Sadak'ın "Kıbrıs İngiltere'nindir" diyerek meseleyi Türkiye'nin dışında tutmaya çalışması, devlet adamlığı açısından ciddi bir basiretsizlik örneğidir. Bir devlet adamı, yalnızca mevcut statükoya bakarak politika geliştiremez; geleceği öngörmek ve milletin haklarını korumak zorundadır. Oysa Necmettin Sadak, İngiltere'nin adayı Yunanistan'a bırakmayacağını kesin bir hüküm gibi ifade etmiş, Rumların Enosis hedefini küçümsemiş ve Türk milletini sessizliğe davet etmiştir.

Tarih ise Sadak'ı açık biçimde yalanlamıştır.

İngiltere adadan çekilmiş, Rum tarafı Enosis idealini devlet politikası hâline getirmiş, EOKA terörü yüzlerce Türk'ü katletmiş, 1963 Kanlı Noel faciası yaşanmış ve nihayet 1974 yılında Yunanistan destekli darbe ile adanın tamamen ilhak edilmesi teşebbüs edilmiştir. Necmettin Sadak'ın "İngiltere vermez" diye küçümsediği tehlike, yalnızca birkaç yıl sonra bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmıştır.

Daha da dikkat çekici olan ise Sadak'ın Kıbrıs Türklerini "sükûnete davet etmek" istemesidir. Tarihin hiçbir döneminde haklarını savunmayan milletler varlıklarını koruyamamıştır. Kıbrıs Türkü, Rum saldırıları karşısında sessiz kalmış olsaydı bugün adada Türk varlığından söz etmek mümkün olmayabilirdi. Dolayısıyla Sadak'ın tavsiye ettiği pasiflik, fiilen Kıbrıs Türklerini kaderine terk etmek anlamına gelmektedir.

Bir başka vahim ifade ise Türkiye'de Kıbrıs için yapılan gösterilerin "lüzumsuz" görülmesidir. Oysa millî meselelerde kamuoyu desteği, devlet iradesini güçlendiren en önemli unsurlardan biridir. Türk milletinin Kıbrıs davasına sahip çıkması olmasaydı, Türkiye'nin garantörlük haklarını kararlılıkla kullanması da bu denli güçlü bir toplumsal meşruiyet kazanamayacaktı.

Bugün gururla hatırlanan "Ya Taksim Ya Ölüm" ruhunu "gereksiz" görmek, millet iradesini ve millî şuuru hafife almaktır.

Necmettin Sadak'ın en büyük yanılgısı, Kıbrıs'ı yalnızca İngiltere'nin yönettiği bir sömürge olarak görmesidir. Oysa Kıbrıs, üç asır boyunca Osmanlı hâkimiyetinde kalmış, Anadolu'nun güvenliğinin ayrılmaz bir parçası olmuş ve Türk milletinin tarihî mirasına dâhil bir vatandır. Kıbrıs'ta yaşayan Türkler ise herhangi bir azınlık değil, devletin tarih boyunca korumakla yükümlü olduğu soydaşlarıdır.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı, Necmettin Sadak'ın savunduğu anlayışın değil; tam aksine, Kıbrıs'ın Türkiye için vazgeçilmez olduğunu savunan iradenin haklılığını ortaya koymuştur. Eğer Türkiye, Sadak'ın önerdiği gibi "karışmama" siyasetini benimsemiş olsaydı, bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden ve Kıbrıs Türk halkının özgür varlığından söz etmek mümkün olmayabilirdi.

Sonuç olarak Necmettin Sadak'ın bu metni, ihtiyatlı bir dış politika belgesi olmaktan öte, Kıbrıs meselesinin tarihî derinliğini kavrayamayan ve Türk milletinin uzun vadeli menfaatlerini okuyamayan başarısız bir siyasal değerlendirmedir. Tarih, bu görüşleri doğrulamamış; aksine Kıbrıs'ın Türkiye için vazgeçilmez bir millî dava olduğunu ve bu davada gösterilecek en küçük bir kayıtsızlığın dahi ağır sonuçlar doğuracağını açık biçimde ispat etmiştir. Kıbrıs, hiçbir zaman yalnızca bir ada meselesi olmamış; Türk milletinin Doğu Akdeniz'deki varlığı, güvenliği ve tarihî sorumluluğunun adı olmuştur.